

Підтримка уряду України щодо оновлення Національно визначеного внеску

РЕЗЮМЕ ДЛЯ ПОЛІТИКІВ

Підготовлено ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України"
За підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку і SIDA

РЕЗЮМЕ ДЛЯ ПОЛІТИКІВ

Загальна інформація про проект

Цей кінцевий звіт містить результати роботи, проведеної у рамках [проекту ЄБРР](#) “Підтримка уряду України щодо оновлення НВВ України”, який реалізовувався з листопада 2018 року по вересень 2021 року за фінансової підтримки уряду Швеції, включаючи технічні звіти, підготовлені в рамках проекту, опис етапів розробки українського НВВ, а також опис процесу залучення зацікавлених сторін у рамках проекту.

Основною метою проекту ЄБРР було забезпечити експертну **підтримку уряду України у посиленні його кліматичних амбіцій** шляхом оновлення [першого НВВ](#) (подано урядом України до РКЗК ООН 19 вересня 2016 року) шляхом: i) надання підтримки впродовж усього процесу розробки НВВ та інформування про цей процес – від підготовки до консультацій та подання НВВ до РКЗК ООН – необхідної та відповідної технічної інформації, аналітичних матеріалів, підготовлених національними та міжнародними експертами на основі наукових досліджень і найкращої наявної інформації та даних; ii) розширення сфери аналізу НВВ за межі енергетичного сектору і здійснення аналізу в масштабах усієї економіки, а також охоплення як заходів з пом'якшення, так і адаптації до зміни клімату; iii) формування та підтримка у проведенні консультацій з широким колом зацікавлених сторін.

Протягом періоду виконання проекту Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, як ключовому державному органу, що відповідає за імплементацію положень РКЗК ООН та Паризької угоди, було надано експертну підтримку в оновленні НВВ, забезпечуючи такі принципи: i) технічна підтримка ґрунтується на **найкращій доступній інформації та наукових знаннях для визначення оптимального рівня викидів парникових газів зі стратегічною метою досягнення нетто-нульових викидів** у другій половині XXI століття, беручи до уваги національні особливості України, включаючи реалістичність та витрати на досягнення такої цілі; ii) технічний аналіз та його результати, включаючи моделювання, базуються реальних даних, а сценарії розробляються з використанням найкращого міжнародного досвіду, особливо щодо визначення шляхів декарбонізації в масштабі всієї економіки; i iii) процес консультацій та взаємодія із зацікавленими сторонами є прозорими, інклюзивними та систематичними.

Процес розробки оновленого НВВ України

У цьому звіті представлено опис **процесу розробки оновленого НВВ України**, а не самого НВВ, який був затверджений урядом України у липні 2021 року. [Оновлений НВВ України](#) є **результатом широких консультацій із зацікавленими сторонами та політичних дискусій**. Він ґрунтується на технічній аналітичній роботі та звітах у рамках проекту, але він не повністю узгоджується зі шляхом декарбонізації Паризької угоди, як запропоновано в проекті. *Важливо, щоб читач розрізняв те, що було запропоновано в результаті представленого тут технічного аналізу, і те, що було прийнято урядом України як його оновлений НВВ. Це підкреслює природу НВВ, яка в кінцевому підсумку є політичним рішенням, яке має юридичну силу і, отже, вимагає підвищення політичних амбіцій.*

Для отримання додаткової інформації див. Розділ 1 Кінцевого звіту.

Загальна інформація про Україну

Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною державою з верховенством права. Україна є однією з найбільших країн Європи; вона розташована в Центральній-Східній Європі з площею 603 550 кв. км, що складає 5,7% території континенту, з населенням **44,1 млн осіб** ([2020](#)).

Україна є країною з низьким рівнем середнього доходу. [Номінальний ВВП у 2020 році склав 155,6 млрд доларів США](#) або [3727 доларів США](#) номінального ВВП на душу населення. У 2020 році очікувана тривалість життя при народженні в Україні становила [71,35 років](#). У 2019 році рівень викидів CO₂ на душу населення становив 5,0 метричних тони, а усіх викидів ПГ (із рахуванням сектору 333ЛГ) – 7,5 тон CO₂-екв. на душу населення (за даними Національного [кадастру](#) антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів в Україні за 1990-2019 рр.).

Національна законодавча база

Угода про асоціацію між Україною та ЄС була ратифікована парламентом України та Європейським парламентом одночасно у вересні 2014 року та набула чинності у вересні 2017 року. Вона стала основним законодавчим документом, який сьогодні визначає політику в Україні в цілому. Угода про асоціацію за своїм обсягом та тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом в історії України та найбільшою міжнародною угодою з третьою країною, яку коли-небудь укладав ЄС. Вона служить стратегічним орієнтиром для системних соціально-економічних реформ в Україні та визначає формат відносин між Україною та ЄС на основі «політичної асоціації та економічної інтеграції».

Україна є стороною Паризької угоди, РКЗК ООН та Кіотського протоколу до неї. З моменту здобуття незалежності Україна зробила значний внесок у глобальне скорочення викидів ПГ. Станом на 2019 рік Україна скоротила викиди ПГ на 62,4% порівняно з рівнем 1990 року, включаючи 333ЛГ, і на 64% без 333ЛГ. Україна схвалила та подала свій очікуваний НВВ 16 вересня 2015 року (згодом, у вересні 2016 року, цей очікуваний НВВ став першим НВВ України). Україна визначила в своєму **першому НВВ ціль** не перевищити у 2030 році 60% рівня викидів ПГ 1990 року. У липні 2021 року Україна представила свою **оновлену ціль НВВ**, «що відповідає абсолютному скороченню викидів ПГ у всій економіці на 65% до 2030 року, порівняно з рівнем викидів ПГ 1990 року. До 2030 року Україна планує створити базову лінію з адаптації до зміни клімату, щоб підвищити стійкість і зменшити вразливість до зміни клімату, як це передбачено статтею 7 Паризької угоди».

У березні 2021 року Україна розробила та прийняла *Національну економічну стратегію на період до 2030 року*, яка, серед багатьох інших галузевих цілей, визначає досягнення нетто-нульового шляху викидів ПГ до 2060 року. У вересні 2019 року Україна прийняла національні *Цілі сталого розвитку* (ЦСР) відповідно до Порядку денного ООН зі сталого розвитку. У вересні 2017 року Україна подала свою довгострокову *Стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року* відповідно до вимог Паризької угоди. *Енергетична стратегія України* на період до 2035 року наразі переглядається. Країна працює над різними стратегічними галузевими документами, які узгоджені, керуються або мають бути узгоджені з Паризькою угодою та НВВ України, включаючи, але не обмежуючись, Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Національну стратегію управління відходами, Національну транспортну стратегію України на період до 2030 року, Державну стратегію управління лісами України до 2035 року, Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року.

З 2020 року між Україною та ЄС розпочався *діалог щодо реалізації Європейського Зеленого Курсу* та розробки так званої Українського Зеленого Курсу. Цей діалог включає обговорення питань щодо СВМ та окремих елементів зеленого економічного відновлення, включаючи його фінансування. Українська *система МЗВ* розроблена та впроваджується з початку 2020 року в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Наступним кроком повинна стати розробка національного законодавства про систему торгівлі викидами (СТВ) наприкінці 2021 року.

Процес оновлення НВВ України

У рамках проекту було розпочато законодавчий процес та підтримувався процес консультацій з зацікавленими сторонами щодо розробки оновленого НВВ України (докладніше див. Розділ 1 цього звіту). Для досягнення мети Паризької угоди щодо сталого розвитку було запропоновано процес узгодження цілей НВВ та ЦСР, що наведено в Розділі 5 цього звіту.

Також були проаналізовані положення РКЗК ООН та Паризької угоди та вимоги до системи прозорості НВВ та запропоновані кроки для забезпечення прозорості НВВ на національному рівні (докладніше див. Розділ 6 цього звіту). Окрема робота була проведена з питань адаптації до змін клімату, що не було частиною першого НВВ України. Зокрема, було сформульовано національну мету і запропоновано набір галузевих політик та заходів з адаптації до змін клімату, які представлені в Розділі 3 цього звіту.

В основі технічного аналізу були покладені макроекономічні прогнози та моделювання шляхів викидів ПГ на основі чотирьох спеціально розроблених сценаріїв (див. Розділ 2 цього звіту та окремі Звіти 3 та Звіт 4 для більш детальної інформації). За цією основною роботою послідував аналіз кліматичного фінансування, результати якого викладено в Розділі 4 цього звіту.

Для сценарного моделювання шляхів викидів ПГ були застосовані наступні ключові макроекономічні припущення.

Довгостроковий економічний прогноз

Індикатор	2021–2030	2031–2040	2041–2050
ВВП, %, середній за період	3.8	3.5	3.2
Добувна промисловість та розроблення кар'єрів, %, середній за	2.0	1.2	0.6
Переробна промисловість, %, середній за період	4.5	4.2	3.8
Промисловість, %, середній за період	3.5	3.2	2.9
Будівництво, %, середній за період	5.0	4.3	3.9
Виробництво послуг, частка у ВВП, середня за період, %	52.7	54.3	55.7
Сільське господарство, частка у ВВП, середня за період, %	9.3	8.2	7.3

Довгостроковий демографічний прогноз

Індикатор	2018	2030	2040	2050
Кількість населення, млн.	42.4*	39.7	37.7	35.6
Середня тривалість життя, обидві статі, роки	72.2	73.9	75.3	76.7
Середній вік населення, обидві статі, роки	40.5	42.7	44.4	45.4
Частка населення працездатного віку, обидві статі, %	51.1	48.4	47.5	43.0
Відношення кількості пенсіонерів до працюючих осіб, обидві статі,	0.99	1.14	1.24	1.49
Частка сільського населення, %	32.6	31.6	30.2	28.6

* Кількість населення в 2018 році відповідає даним Державної служби статистики України, що не включає населення тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя. Для розрахунку цілей 2-го НВВ загальна кількість населення в 2030-2050 рр. була скоригована.

Прогноз світових цін на енергетичні ресурси

Energy Source	2017	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Енергетичне вугілля, ринок ЄС, дол.	85	90	80	83	84	85	87	89
Нафта сорту Brent, дол. США/барель в	52	65	88	96	105	112	121	132
Природний газ, ринок ЄС, дол. США/бто	5.8	6.0	7.8	8.2	8.6	9.0	9.4	9.9

Важливо, що в рамках проекту розглядалася довгострокова перспектива, що виходить за межі періоду дії НВВ до 2030 року. Це було зроблено з метою допомогти уряду побудувати довгострокові шляхи та забезпечити безперервність його кліматичних амбіцій у довгостроковій перспективі при досягненні цілі НВВ. Водночас, проект мав на меті провести технічний аналіз можливого шляху для України, який би відповідав духу Паризької угоди у довгостроковій перспективі, встановивши відповідні проміжні цілі для досягнення такого переходу та визначивши необхідні політики і заходи, а також їх фінансові ресурси для їхньої реалізації.

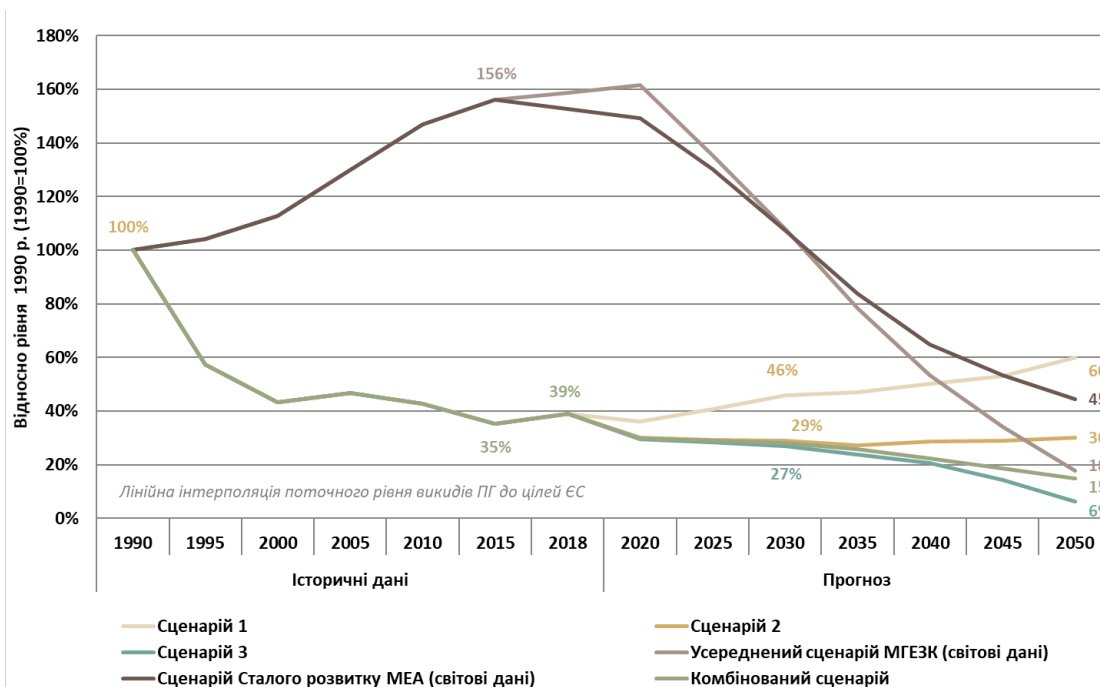
Модельовання

За результатами консультацій з урядом України було обрано набір всесвітньо визнаних інструментів моделювання для реалізації системного підходу до моделювання сценаріїв НВВ України (див. Рисунок 2.1 цього звіту). **Модель TIMES-Україна** була використана для моделювання шляхів викидів ПГ в енергетичному секторі, разом із українською **динамічною моделлю загальної рівноваги** та модельним інструментарієм на основі методології МГЕЗК – спеціалізованою моделлю балансу мас для сектору «Відходи» та ексель-таблиць для секторів «Сільське господарство» та ЗЗЛГ. Комбінація оптимізаційної моделі енергетичної системи, макроекономічної (CGE) та галузевих моделей є найпоширенішим підходом до визначення довгострокових, економічно оптимальних енергетичних і кліматичних шляхів розвитку. Процес моделювання детально описано в Розділі 1.4 цього звіту та в окремих Звітах 3 і 4.

Були розроблені наступні чотири сценарії динаміки викидів ПГ / НВВ України:

- Сценарій 1 або «**Сценарій Business As Usual (BAU)**» був визначений як «дослідницький сценарій», припускаючи, що жодних фундаментальних змін не відбудеться і, зокрема, не буде вжито додаткових заходів щодо скорочення викидів ПГ протягом прогнозованого періоду.
- Сценарій 2, або «**Референтний сценарій**», містить численні цілі та показники, які мають бути досягнуті згідно з чинним законодавством, змодельовані як обмеження з конкретним графіком досягнення (наприклад, показники та цілі Енергетичної стратегії до 2035 року, НПДЄЕ, НПДВЕ та індикатори CNBP);
- Сценарій 3, або «**Сценарій кліматично нейтральної економіки**», містить той самий набір політичних цілей, що й Референтний сценарій, з додатковим цільовим обмеженням, накладеним на рівень викидів ПГ на душу населення до 2070 року.
- Сценарій 4, або «**Комбінований сценарій**», був змодельований на основі базового сценарію економічного розвитку та включав умови Сценарію 2 для секторів сільського господарства та ЗЗЛХ, а також різні варіанти чутливості, включаючи зміну вуглецевого податку, умови розвитку атомної енергетики та інші (додаткову інформацію див. у Розділі 2.3).

Результати моделювання, проведеного у постійній координації з урядом України, представлені нижче та в Розділах 2.4–2.6 цього звіту.

Сценарії викидів ПГ в Україні та світі

Кліматичні фінанси та інвестиції

Після того, як етап розробки модельних сценаріїв був завершений та пройдений через широкий та довгий, понад 12-місячний, процес консультацій і обговорень із зацікавленими сторонами в різних форматах із понад 1200 учасниками (див. Розділ 1 цього звіту) з внесенням додаткових вхідних даних, обмежень та здійснення численних ітерацій моделювання, було проведено оцінку інвестицій, необхідних для реалізації кожного з чотирьох сценаріїв НВВ.

Викиди ПГ та інвестиційні потреби за сценаріями оновленого НВВ

Назва сценарію	Викиди ПГ, скорочення від рівня 1990 р.		Інвестиції (без споживчих витрат) за період, млрд Євро		Частка ВДЕ			
					Виробництво електроенергії		ЗПЕ	
	2030	2050	2020–2030	2020–2050	2030	2050	2030	2050
Сценарій Business as usual	-54%	-40%	202	671	17%	24%	5%	8%
Референтний сценарій	-71%	-70%	241	731	30%	45%	13%	20%
Кліматичної нейтральності	-73%	-94%	256	971	34%	56%	15%	38%
Комбінований сценарій	-72%	-85%	263	798	31%	86%	15%	53%

Результати широкого процесу консультацій із зацікавленими сторонами визначили **Комбінований сценарій (Сценарій 4)** як найбільш амбітний, але реалістичний сценарій для України. Для оцінки фінансового ресурсу, необхідного для реалізації цього сценарію, у рамках проекту було проведено аналіз потенційних джерел кліматичного фінансування, запропоновані механізми управління кліматичним фінансуванням, визначені інституційні прогалини та проблеми і запропоновані конкретні кроки, які необхідно буде зробити як державним органам, так і приватним фінансовим установам та організаціям. Результати моделювання за Сценарієм 4 показують, що його впровадження потребуватиме залучення в

середньому близько 26 мільярдів євро щорічно до 2030 року. Оскільки це становитиме 70–80% усіх капітальних інвестицій, очікується, що середні капітальні інвестиції за період 2021–2030 років становитимуть **щонайменше 33 млрд євро на рік**. З огляду на те, що капітальні інвестиції в Україні в 2019 році становили близько 20 млрд євро, то це складатиме на 65% більше, ніж в 2019 році. Очікується, що в усіх секторах **власні кошти підприємств та банківські позики забезпечуватимуть майже 90% загальних потреб у фінансових ресурсах**. За оцінками експертів проекту, роль державного та місцевих бюджетів відрізнятиметься за галузями і становитиме в середньому близько 7% від загальних капітальних витрат, що відповідає історичній частці, яку державні фінанси забезпечували в структурі загальних капітальних інвестицій в Україні.

Зростаюче фінансування зі сторони ЄС, ймовірно, буде спрямоване на розробку та впровадження дорожньої карти низьковуглецевого розвитку України, яка може підтримати додаткові витрати, пов'язані з більш амбітною ціллю НВВ. Ми прогнозуємо, що одна третина майбутнього фінансування ЄС для України буде виділена на так звані кліматичні інвестиції у період 2021–2030 років, що становитиме щонайменше 10 мільярдів євро – або майже п'яту частину необхідного додаткового фінансування – що може бути залучено для підтримки визначених додаткових інвестицій (еквівалент 1 млрд євро на рік)¹. Нинішні **потоки фінансових установ розвитку (DFI) в ЄС** становлять у середньому **щонайменше 1,7 мільярда євро на рік**, а фінансування з бюджету ЄС у середньому становить 1,3 мільярда євро на рік.

Підходи/інструменти вуглецевого ціноутворення

У Комбінованому сценарії передбачуваним наслідком застосування вищого вуглецевого податку буде зростання державного фінансування низьковуглецевих заходів. Коли ціну податку підвищать до 5 євро за тонну, загальні доходи від вуглецевого оподаткування становитимуть 9,3 млрд євро, або трохи менше 1 млрд євро на рік. Подвоєння цієї ціни до **10 євро за тонну** дало б кумулятивний дохід у розмірі 18,5 мільярдів євро, що еквівалентно **майже 2 мільярдам євро на рік**. За 10-річний період це призведе до загального потенційного доходу в 20 млрд євро, що становить третину від додаткового фінансування (різниця між Комбінованим сценарієм та BAU сценарієм), необхідного для впровадження НВВ.

Хоча така вартість вуглецю може здатися високою порівняно з поточним рівнем, слід зазначити, що ціни в рамках Європейської системи торгівлі квотами на викиди ПГ (EU-ETS) досягли майже 80 євро в кінці вересня 2021 року та продовжують зростати, і ЄС, ймовірно, використовуватиме ціну вуглецю на EU-ETS як орієнтир для визначення податку в рамках запропонованого ЄС Механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ). Підвищення вуглецевого оподаткування всередині України (замість того, щоб сплачувати податок на кордоні з ЄС за експортовану продукцію) та перенаправлення цих збільшених доходів (принаймні частково) у національний кліматичний фонд може покрити до третини оцінених додаткових капітальних витрат протягом 2021–2030 років.

Більш детальний аналіз кліматичного фінансування та конкретні рекомендації для України викладено у Розділі 4 цього звіту.

¹ Усі фінансові установи розвитку (development finance institutions, DFI) спочатку надають кліматичне фінансування переважно на підтримку проектів з виробництва енергії, підвищення ефективності та постачання енергії, а вже потім на транспортні та інфраструктурні проекти. Загальні потоки в Україну, незважаючи на зниження в період з 2015 по 2018 рік (з 940 млн дол. США до 519 млн дол. США), у 2019 році майже подвоїлися, досягнувши 1,115 млрд дол. США. Оскільки провідні DFI разом погодилися щорічно витрачати 65 млрд дол. США на кліматичне фінансування до 2025 року (на 50% більше рівня 2019 року), цілком обґрунтовано очікувати, що Україна й надалі зможе отримувати доступ до цих міжнародних каналів кліматичного фінансування протягом 2021–2030 років.

Політики та заходи

Для виконання цілі НВВ розроблено набір міжгалузевий перелік політик та заходів. Запропоновані у Звіті 4 та викладені в Розділі 3 цього звіту політики та заходи є загальноекономічними, включаючи сектор виробництва електроенергії та тепла, транспорт, промисловість, сектор домогосподарств, сектор відходів, сільське та лісове господарства, біоенергетику, фінансовий ринок, суспільну сферу та адаптацію до змін клімату. Запропоновано більш 150 галузевих, міжгалузевих, фінансових та поведінкових політик та заходів, узгоджених з існуючим національним законодавством та міжнародними зобов'язаннями України, які спрямують Україну на шлях до сталої та стійкої до змін клімату економіки та суспільства, забезпечуючи, водночас, зелене економічне відновлення та перехід на шлях до кліматично нейтрального та в рівній мірі справедливого суспільства (згідно Паризької угоди та Зеленого Курсу ЄС).

Запропоновані політики та заходи слугуватимуть основою для розробки Національного плану дій з реалізації оновленого НВВ, який є обов'язковим набором нормативно-правових актів для виконання будь-якого політичного документа. Робота над таким Планом дій була розпочата урядом України на початку вересня 2021 року.

Впровадження НВВ та рекомендації щодо наступних кроків

Ключові висновки для політиків щодо процесу впровадження оновленого НВВ України та узгодження положень Паризької угоди на основі результатів роботи проекту.

Впродовж майже 3 років у рамках проекту було проведено галузевий та міжгалузевий аналіз та розроблено підходи до впровадження кліматичних політик та заходів у рамках підготовки НВВ України. Незважаючи на те, що процес національного політичного дискурсу призвів до прийняття іншого, але все ще технічно узгодженого, оновленого НВВ, ми вважаємо, що уряд України може використовувати результати, отримані в рамках проекту, для подальшого довгострокового стратегічного національного та галузевого планування сталого розвитку, наприклад, в процесі обговорення Зеленого Курсу та Плану зеленого економічного відновлення, оновленні Енергетичної стратегії, доопрацюванні Інтегрованого плану дій з енергетики та клімату та інших документів. Ключові висновки можуть стати основою для подальшого розвитку сталої національної законодавчої бази та шляхів зеленої трансформації.

- Результати моделювання підтверджують, що Україні цілком реально рухатися в напрямі сталої низьковуглецевої та стійкої до зміни клімату економіки з суттєвим скороченням викидів ПГ відповідно до цілей Паризької угоди.
- Повна реалізація вже існуючих цілей, політик та заходів є критично важливою для досягнення цілі оновленого НВВ. Крім того, наш аналіз показав, що це створює достатнє підґрунтя для підвищення Україною своїх амбіцій та досягти нетто-нульових викидів ПГ до 2070 року, тоді як нещодавно прийнята Національна економічна стратегія до 2030 року поставила за мету досягнення нетто-нульових викидів ПГ ще раніше, – до 2060 року.
- Такі підвищені амбіції в довгостроковій перспективі відкриють потенціал не тільки для трансформації поточної моделі економіки України на вуглецево нейтральну, але також сприятимуть надходженню додаткових інновацій, підвищенню конкурентоспроможності, забезпечуватимуть економічне зростання завдяки "чистим" послугам та технологіям, уникаючи безповоротного вкладення капіталу в неефективні та неперспективні активи.

- Україна вже має фундамент для досягнення прогресу до 2030 року. Однак ще необхідно розробити та впровадити політику та заходи, необхідні для того, щоб економіка могла перейти на вуглецево нейтральний шлях розвитку. Для довгострокової кліматичної політики необхідно встановити відповідні цілі та здійснити зміни в таких сферах:
 - Подальше збільшення встановленої потужності відновлюваної енергії;
 - Раннє впровадження нових технологій, напр. водневих і вловлювання, зберігання і використання вуглецю (CCSU);
 - Значне підвищення енергоефективності будівель;
 - Суттєво підвищення темпів електрифікації транспорту;
 - Покращення управління відходами та використання води;
 - Збільшення органічного виробництва та зменшення викидів метану в сільському господарстві;
 - Збільшення поглинання вуглецю завдяки залісненню.

Рекомендації для уряду України щодо впровадження НВВ, включаючи інституційні рекомендації та рекомендації щодо розробки та впровадження політик і заходів у рамках процесу підготовки Національного плану дій з реалізації оновленого НВВ та концепції фінансового забезпечення впровадження оновленого НВВ.

Ухвалена в липні 2021 року національна оновлена ціль НВВ стала важливою віхою для України в імплементації положень Паризької угоди на шляху до сталого розвитку та зеленої трансформації національної економіки та суспільства. Хоча розробка та прийняття оновленого НВВ зайняли майже 3 роки експертної роботи, координації та консультацій із зацікавленими сторонами, очікується, що уряд України зможе на основі результатів цієї роботи розробити план дій з реалізації оновленого НВВ.

План дій з реалізації оновленого НВВ повинен передбачати конкретні політики, заходи та кроки, визначити відповідальні органи державної влади, терміни, бюджет і джерела інвестицій для кожної політики та заходу. Ця робота є важливим етапом у впровадженні оновленого НВВ, оскільки лише розроблений план заходів забезпечить уряд України чіткою дорожньою картою імплементації цілей, заявлених в оновленому НВВ. Очікується, що на основі розробки та впровадження попередніх стратегічних документів розробка та прийняття належного Плану дій з реалізації оновленого НВВ триватиме від 6 до 12 місяців, попередньо – до лютого 2022 року.

Наведені нижче рекомендації могли б стати основою для розробки всеосяжного наскрізного національного законодавства, включаючи Національний план дій з реалізації оновленого НВВ з 5-річним або 10-річним циклом, а також концептуальні положення галузевих програм і планів дій, які визначатимуть для України шлях реалізації НВВ та досягнення поставленої цілі з метою перегляду оновленого НВВ до 2025 року. Процес впровадження оновленого НВВ потребуватиме нових та інноваційних підходів на інституційному рівні через його міжгалузевий характер. Водночас, його необхідно буде узгодити з існуючими процесами імплементації діючих програмних документів, включаючи, але не обмежуючись, Енергетичною стратегією, Національною стратегією управління відходами, Національною економічною стратегією до 2030 року тощо та потенційно новим законодавством. Тому рекомендується створити спеціальну ад

нос робочу групу при урядових комітетах з питань економічної та фінансової політики, паливно-енергетичного комплексу, розвитку громад та охорони навколишнього середовища.

Цей крок на інституційному рівні дозволить розробити **всеосяжне міжсекторальне законодавство щодо впровадження НВВ** та прискорить процеси координації та консультацій з зацікавленими сторонами. Широке повноваження цих урядових комітетів також дозволить створити відповідну платформу для кліматичного фінансування в Україні та законодавчу базу для зеленої таксономії.

Пропонований крок на інституційному рівні також створить належний простір для **опрацювання та пріоритизації політик та заходів НВВ** на галузевому та міжгалузевому рівнях, забезпечуючи при цьому наскрізний характер політик, узгоджуючи їх із існуючою законодавчою базою і уникаючи дублювання. Ці політики та заходи могли б слугувати основою для Інтегрованого плану дій з енергетики та клімату, який Україна повинна підготувати відповідно до зобов'язань у рамках Енергетичного співтовариства. Міжгалузевий характер урядового комітету також забезпечить тісну координацію з ініціативою «Справедливий перехід вугільних регіонів» та будь-якими іншими ініціативами та програмами в енергетичному секторі та екологічній сфері, водночас гарантуючи, що впровадження політик та заходів НВВ наближає Україну до переходу на шлях до «зеленого» пост-ковідного відновлення та досягнення національних цілей сталого розвитку.

Запропоновані політики та заходи в рамках процесу розробки оновленого НВВ охоплюють усі сектори економіки та трансформацію суспільства, включаючи політики та заходи з адаптації до зміни клімату та відповідну фінансову політику для впровадження концепції зеленої таксономії та встановлення системи кліматичного фінансування з метою впровадження усіх запропонованих політик та заходів в сталий та своєчасний спосіб. Таким чином, запропоновані політики та заходи можуть формувати відповідні галузеві концепції та підходи, тоді як існуючі галузеві політики слід ретельно проаналізувати щодо їх відповідності оновленому НВВ та переглянути за необхідності.

Реалізація **політик та заходів з адаптації до зміни клімату**, запропонованих для досягнення відповідної цілі НВВ, яка полягає у створенні національної законодавчої бази з адаптації до змін клімату, потребуватиме окремого напряму консультацій та їх схвалення, швидше за все, в рамках процесу впровадження нещодавно прийнятої Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року.

Концепція фінансового забезпечення реалізації НВВ може бути побудована на аналізі кліматичного фінансування, проведеному в рамках проекту, операціоналізуючи його ключові рекомендації на національному та регіональному рівнях і надаючи можливості органам влади залучати необхідні приватні фінанси, що сприятиме як досягненню цілі оновленого НВВ, так і довгострокової цілі Національної економічної стратегії до 2030 року щодо досягнення нетто-нульових викидів ПГ не пізніше 2060 року.

Рекомендації щодо покращення прозорості циклічності НВВ, включаючи регулярні процеси оновлення національного НВВ, шляхом створення цілісної та всеосяжної національної системи прозорості НВВ відповідно до положень Паризької угоди.

Оновлений НВВ є другим НВВ, розроблений урядом України відповідно до положень Паризької угоди з 2015 року. 5-річний цикл подання НВВ буде визначено пізніше для періоду після 2030 року, але вже зрозуміло, що регулярне оновлення або перегляд НВВ буде необхідним Україні. Досвід, отриманий в рамках цього проекту, вказує на необхідність створення на державному

рівні постійної та посиленої системи прозорості НВВ, яка буде базуватися на існуючій національній системі інвентаризації викидів ПГ в Україні з використанням найкращих міжнародних практик для моделювання, моніторингу та верифікації і отриманого досвіду на національному та регіональному рівнях. Така структура прозорості НВВ дозволить надавати безперервні, надійні та перевірені дані в рамках процесу розробки, оновлення та подання НВВ, які ставатимуть все більш складнішими після кожного циклу подання НВВ, деталізація документу досягатиме більш глибокого рівня у кожному циклі звітності та подання НВВ відповідно до положень Паризької угоди щодо розширеної системи прозорості та регулярного перегляду Керівних принципів МГЕЗК.

Оскільки період реалізації НВВ розпочався у січні 2021 року, з'являться нові елементи для звітності в рамках системи прозорості та її циклічності (докладніше див. Розділ 6 про прозорість). Тому рекомендується створити розширену систему постійного моніторингу кліматичного фінансування, передачі технологій та посилення людського та інституційного потенціалу, а також заходів з адаптації та стійкості до зміни клімату.

Важливим кроком у структурі прозорості НВВ є те, що під час впровадження положень Паризької угоди Україна також має дотримуватись й інших національних, двосторонніх та багатосторонніх угод, наприклад, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Енергетичного співтовариства та інших, щоб узгодити систему прозорості НВВ із нещодавно створеною системою МЗВ і національною СТВ, яка лише формується.

Інші потенційно нові ініціативи, такі як Зелений курс України, План зеленого економічного відновлення, Зелена таксономія та інші, також мають бути узгоджені з НВВ та перехресно перевірені щодо їх внеску в стале зелене зростання та досягнення нетто-нульових викидів ПГ, включаючи їх належне відображення в структурі прозорості НВВ.